

<https://snriu.gov.ua/news/informatsiia-shchodo-vyivlennia-radioaktyvnoho-materialu-v-nezakonnomu-obihu> (дата звернення: 26.11.2025).

4. Про затвердження Порядку взаємодії органів виконавчої влади та юридичних осіб, які провадять діяльність у сфері використання ядерної енергії, в разі виявлення радіоактивних матеріалів у незаконному обігу: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.2003 р. № 813. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/813-2003-%D0%BF> (дата звернення: 26.11.2025).

5. Гончаренко О. Ю., Манжос О. О., Янчук М. Д., Наумкін М. В. Радіаційна безпека як складова національної безпеки України: аналіз інцидентів із джерелами іонізуючого випромінювання (2020–2025 рр.). Національні інтереси України. 2025. № 11(16). С. 123–140. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-11\(16\)-123-140](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-11(16)-123-140). URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/view/31332/31296> (дата звернення: 26.11.2025).

УДК 629.362

Грибан В.Ю., інструктор кафедри бойового та логістичного забезпечення, Київський інститут Національної гвардії України.

Владика О.Л., курсант навчальної групи №314 факультету службово-бойової діяльності Київського інституту Національної гвардії України

ПІДГОТОВКИ ВОДІЇВ ДО ВОДІННЯ МАШИН В БОЙОВИХ УМОВАХ

Сучасні бойові дії характеризуються високою динамічністю, непередбачуваністю та потребою у виконанні завдань у складних умовах місцевості, погоди та бойового оточення. Водії бойових апаратів (БМП, БТР, танків, бронемашин тощо) часто функціонують під впливом стресових чинників: обстріли, мінування, зруйнована інфраструктура, нічні переїзди, обмежена видимість, необхідність швидкої зміни маршрутів. Від рівня їхньої підготовки залежить не лише збереження техніки, а й життя екіпажу та ефективність виконання бойового завдання. Тому розробка науково обґрунтованої методики підготовки водіїв до керування в екстремальних умовах є критично важливим завданням.

Метою цієї роботи є аналіз головних принципів, етапів та способів підготовки водіїв бойових машин для забезпечення впевненого керування технікою в екстремальних ситуаціях та підвищення їх професійної надійності.

Аналіз нормативної бази та існуючих методик

Підготовка механіків-водіїв бойових машин в Україні традиційно ґрунтується на вимогах Курсу водіння бойових машин (КВБМ), який є основним керівним документом. Аналіз діючих методик показує, що вони забезпечують формування базових навичок керування технікою на обладнаних танкодромах та автодромах у стандартних умовах. Проте, існуючі програми часто мають певні обмеження при застосуванні в умовах сучасного повномасштабного конфлікту.

Ключові прогалини традиційних методик:

Недостатня увага до психологічної підготовки: Основний акцент робиться на технічній складовій, а не на стійкості до стресу, паніки та втоми під час реального бою.

Відірваність від тактичної реальності: Вправи часто є стандартизованими, не включають елементи несподіванки, імітації вогню противника, мінних загороджень або дій у складі колони під час нападу.

Відсутність модулів нічного водіння: Навички використання приладів нічного бачення та тепловізорів відпрацьовуються поверхово, тоді як значна частина бойових операцій відбувається саме вночі.

Психофізіологічні особливості водія в бою

Екстремальні умови водіння бойової машини включають не лише складну місцевість, а й потужний вплив бойового стресу. Водій, або механік-водій, перебуває у стані постійної загрози. Це призводить до:

Зміни когнітивних функцій: Звуження поля зору, погіршення уваги, уповільнення реакції, що критично важливо при маневруванні.

Фізичної перевтоми: Багатогодинне перебування в напрузі, шум, вібрація, незручна поза спричиняють швидке виснаження організму.

Прийняття ризикованих рішень: Під впливом паніки або страху водій може ігнорувати інструкції або допускати фатальні помилки (наприклад, з'їзд на мінне поле).

Методика повинна враховувати ці фактори через використання спеціальних тренінгів зі стійкості до стресу, а також постійний моніторинг стану особового складу інструкторами. Введення індексів оцінки (наприклад, використання пульсометрів під час інтенсивних тренувань) дозволяє об'єктивно оцінити рівень стресостійкості курсанта.

Характеристика екстремальних умов.

Екстремальні умови водіння бойових машин можна класифікувати за кількома критеріями:

Природно-кліматичні: Рух по снігу, ожеледиці, глибокому бруду, в умовах туману, сильного дощу чи пилової бурі.

Техногенні та інфраструктурні: Рух по зруйнованих мостах, замінованих ділянках доріг, через повалені дерева, в умовах обмеженого простору міської забудови.

Тактичні (бойові): Рух під прямим обстрілом (стрілецька зброя, артилерія), подолання загороджень під час вогневого контакту, робота в умовах застосування засобів РЕБ та димової завіси.

Принципи нової методики.

Запропонована методика базується на наступних ключових принципах:

Принцип максимальної імітації бойової обстановки: Відмова від "теплих" умов полігону на користь сценаріїв, максимально наближених до реальних загроз.

Принцип інтенсивності та несподіванки: Заняття мають бути динамічними, а вправи повинні постійно змінюватися, щоб виключити звикання та автоматизм.

Принцип зворотного зв'язку та аналізу помилок: Кожна вправа повинна завершуватися детальним розбором дій водія за участі інструктора, бажано з використанням відео-фіксації.

Теоретична підготовка:

Вивчення тактичних прийомів маскування техніки під час зупинок, швидкого ремонту в польових умовах, дій екіпажу при підриві на міні.

Правові аспекти використання зброї та правил ведення бою (ROE), які стосуються дій водія.

Підготовка на тренажерах Сучасні інтерактивні тренажери (симулятори) бойових машин є критичним елементом. Вони дозволяють:

Безпечно моделювати критичні відмови: Імітація відмови двигуна, пошкодження гусениці або коліс, втрати огляду через задимлення.

Відпрацьовувати нічні операції: Тренування роботи з різними типами ПНБ та тепловізійними прицілами в різних погодних умовах.

Сценарії віртуального бою: Включення елементів тактичної взаємодії з іншими віртуальними підрозділами.

Практичне водіння на полігоні Цей етап передбачає перехід від базових вправ до комплексних тактичних завдань:

"Смуга психологічної підготовки": Обладнана ділянка полігону з імітацією вибухів, стрільбою холостими патронами, димовими завісами, яка проходить вночі та вдень.

"Контр-засадні дії": Відпрацювання швидкого виходу із зони обстрілу, маневрування та зайняття укриття.

Форсування водних перешкод та підготовка техніки до подолання складних ділянок.

Основні форми та методи навчання

Використовуються активні методи навчання: метод конкретних ситуацій, рольові ігри (екіпаж виконує бойове завдання), метод проектів (планування маршруту в умовах протидії).

Критерії оцінювання та контроль якості підготовки

Оцінка має бути комплексною:

Технічна оцінка: Швидкість подолання маршруту, точність маневрування, мінімізація пошкоджень техніки.

Тактична оцінка: Правильність вибору маршруту, вміння використовувати рельєф місцевості для укриття.

Психологічна оцінка: Спостереження інструктора за поведінкою водія в критичних ситуаціях, відсутність паніки, чітке дотримання інструкцій.

Підготовка водіїв бойових машин до водіння в екстремальних умовах є комплексним процесом, що включає теоретичні знання, практичні навички та психологічну стійкість. Ефективність методики залежить від її системності, поетапності та наближення навчальних умов до реальних бойових ситуацій.

УДК 355.351

Каплун Є.О., доктор філософії, доцент кафедри логістики підрозділів факультету логістики Національної академії Національної гвардії України.

Семенко Є.Ю., доктор філософії, доцент кафедри логістики підрозділів факультету логістики Національної академії Національної гвардії України.

ОНТОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД УДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Повномасштабна агресія Російської Федерації проти України вимагає негайного створення сучасної системи логістичного забезпечення на основі стандартів НАТО. На сьогодні найперспективнішим напрямом розвитку системи логістичного забезпечення Національної гвардії України є запровадження інформаційно-аналітичних систем (ІАС). Однак наразі під час реалізації цього завдання прийняття відповідних управлінських рішень ускладнено проблемою великих даних. Її вирішення вимагає застосування сучасних підходів, які дають змогу описувати та обробляти великі обсяги неструктурованої інформації, наприклад, онтологічний підхід.

Однак у НГУ на сьогодні немає ІАС, яка б забезпечувала підтримання прийняття ефективних рішень у процесі планування і реалізації покладених на неї оперативних завдань (зокрема логістичного забезпечення НГУ), використовуючи при цьому всі необхідні інформаційні джерела.